

Nr 58.

Ankom till riksdagens kansli den 3 juni 1922 kl. 8 f. m.

Bevillningsutskottets betänkande, angående beräkning av bevil- lingarna för första halvåret 1923.

Jämlikt § 40 riksdagsordningen avgiver bevillningsutskottet härmed förslag till beräkning av de särskilda bevilningarnas belopp för första halvåret 1923 vid tillämpning av gällande eller vid innevarande riksdag fastställda grunder.

1:o.

Inkomst- och förmögenhetsskatten.

I skrivelse den 6 december 1921 med inkomstberäkning för första halvåret 1923, vilken skrivelse finnes bilagd Kungl. Maj:ts proposition den 7 januari 1922 angående statsverkets tillstånd och behov under nyssnämnda tid, har riksräkenskapsverket — i fråga om den allmänna krono-
uppbörden eller, såvitt här är i fråga, inkomst- och förmögenhetsskatten samt bevilningen av fast egendom och av inkomst — anført, att ehuru den egentliga uppbörden å ifrågavarande inkomstitlar försigginge under allmänna uppbördsterminerna i slutet av kalenderåret, dessa titlar dock borde med några mindre belopp uppföras även i en riksstat, som blott avsåge månaderna januari—juni, alldenstund alltid vissa sedan föregående år resterande belopp plägade inflyta under nämnda månader.

*Riksräken-
skapsverket.*

Beträffande inkomst- och förmögenhetsskatten har riksräkenskapsverket till en början meddelat, att denna bevilning tillfört statsregleringen en behållen inkomst år 1919 av 145,127,652 kronor, och vidare anført följande:

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 7 saml. 50 häft. (Nr 58.)

»Vid nämnda års riksdag beslötos väsentliga ändringar i nådiga förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt den 28 oktober 1910. Dessa ändringar, vilka promulgerats genom nådiga förordningen den 31 oktober 1919 (Svensk författningssamling nr 733), innebära bland annat en förskjutning av skattetrycket från mindre till större inkomster och i fråga om beskattningen av aktiebolag och solidariska bankbolag införandet av en skatt å icke utdelad vinst, 'B-skatten'. En annan viktig ändring är, att skatten skall utgå med viss av riksdagen för varje särskilt år bestämd procent av de enligt i förordningen angivna grunder uträknade grundbelopp. För år 1920, då procenttalet var 155, uppgick den behållna inkomsten till följande belopp:

Skatt å inkomst och förmögenhet.....	kronor	289,097,447
B-skatt å aktiebolag m. fl.	»	10,622,801.

För år 1921 är procenttalet bestämt till 175, och i riksstaten för samma år upptogs skatten sålunda:

α. Skatt å inkomst och förmögenhet	kronor	233,000,000
β. B-skatt å aktiebolag m. fl.	»	<u>5,000,000</u> 238,000,000.

Enligt från länsstyrelserna inkomna uppgifter har skatten detta år uttaxerats med 317,275,208 kronor.

I likhet med föregående inkomstitlar inflyter denna skatt till sin vida övervägande del under de allmänna uppbördsterminerna under årets två sista månader. Vad som under första delen av ett år tillföres statsverket utgöres huvudsakligen av inbetalda restantier och på grund av efterdebitering influtna belopp. Sålunda har under första halvåret 1921 influtit följande inkomstbelopp å denna skatttitel:

Skatt å inkomst och förmögenhet	kronor	8,453,137
B-skatt å aktiebolag m. fl.	»	107,587.

För 1922 utgår skatten liksom innevarande år med 175 procent av grundbeloppet och är i riksstaten uppförd med 185,000,000 kronor, därav skatt å inkomst och förmögenhet 178,000,000 kronor och B-skatt å aktiebolag 7,000,000 kronor.

Den ekonomiska depression, som redan i början av detta år föranledde Eders Kungl. Maj:t och riksdagen att sänka den beräknade statsinkomsten för år 1922 å förstnämnda undertitel med 55,000,000 kronor i förhållande till beräkningen i 1921 års riksstat, torde, såsom i det föregående antytts, få antagas komma att fortfara under en stor del av år 1922. Det synes därför icke vara osannolikt, att, ehuru skatten för år 1922 i

riksstaten beräknas väsentligt lägre än för år 1920, det vid årsskiftet 1922—1923 på restlängd förda beloppet blir ungefär lika med det som restförts vid slutet av år 1920. Kan man sedermera för första halvåret 1923 hoppas på en begynnande återhämtning i ekonomiskt hänseende, vilket icke torde kunna betecknas såsom alltför sangviniskt, bör man för sistnämnda tidrymd hava rätt att beräkna en uppbörd å förevarande skatttitel ungefär motsvarande den som, enligt vad ovan anförts, förekommit under första halvåret 1921».

I enlighet härmed har riksräkenskapsverket i sitt förslag till inkomstberäkning för ovannämnda halvår, innefattat i en skrivelsen bifogad tabell, uppfört inkomst- och förmögenhetsskatten sålunda:

α. Skatt å inkomst och förmögenhet	kronor 8,400,000	
β. B-skatt å aktiebolag m. fl.	»	<u>100,000</u> 8,500,000.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1922 vid framläggande av förslag till beräkning av statens inkomster för tiden 1 januari—30 juni 1923 har föredragande departementschefen i ett sammanhang yttrat sig angående inkomst- och förmögenhetsskatten och övriga årliga skatter, vilka uppbäras vid den allmänna kronouppbödden, och därvid anført, att departementschefen saknade anledning att föreslå någon ändring beträffande de belopp, som riksräkenskapsverket beräknat för ifrågavarande inkomsttitel.

Departements-
chefen.

Förevarande inkomsttitel har alltså i statsverkspropositionen upptagits sålunda:

Statsverks-
propositionen.

α. Skatt å inkomst och förmögenhet	kronor 8,400,000	
β. B-skatt å aktiebolag m. fl.	»	<u>100,000</u> 8,500,000.

Beträffande inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1921 och första kvartalet 1922 har bevillningsutskottet från riksräkenskapsverket erhållit följande uppgifter:

Utskottet.

	1921	I:sta kvart. 1922
<i>α. Skatt å inkomst och förmögenhet.</i>		
Influtet.....	kronor 280,629,529: 91	2,359,842: 27
Utgifter för inkomsttiteln	» 1,675,019: 61	2,233: 74
Behållen inkomst	kronor 278,954,510: 30	2,357,608: 53
<i>β. B-skatt å aktiebolag m. fl.</i>		
Influtet.....	kronor 12,306,325: 39	24,966: 67
Utgifter för inkomsttiteln	» 42,486: 87	336: 40
Behållen inkomst	kronor 12,263,838: 52	24,630: 27

Utskottet, som funnit sig kunna godtaga departementschefens beräkning rörande förevarande inkomsttitel, hemställer alltså,

att inkomst- och förmögenhetsskatten måtte för första halvåret 1923 beräknas på följande sätt:

Inkomst- och förmögenhetsskatt, *bevillning*:

α. Skatt å inkomst och förmögenhet	kr. 8,400,000
β. B-skatt å aktiebolag m. fl. »	<u>100,000</u> 8,500,000.

2:o.

Bevillning av fast egendom samt av inkomst.

Riksräkenskapsverket.

Riksräkenskapsverket har anfört, att denna bevillning — vilken i riksstaten för år 1922 var upptagen till 4,600,000 kronor — under januari —juni 1918—1921 influtit med respektive 254,963, 264,775, 399,704 och 484,519 kronor. Under erinran om vad ämbetsverket, på sätt ovan återgivits, anfört om den allmänna kronouppbördens har ämbetsverket föreslagit, att ifrågakvarande titel måtte upptagas till 400,000 kronor, till vilket belopp även det å sjunde huvudtiteln anvisade extra reservationsanslaget »Bidrag till landsting och städer, som icke deltaga i landsting», borde upptagas.

Statsverkspropositionen.

I överensstämmelse härmed har denna inkomsttitel i Kungl. Maj:ts förslag till riksstat upptagits till 400,000 kronor.

Utskottet.

Av riksräkenskapsverket har utskottet beträffande denna inkomsttitel för år 1921 erhållit följande uppgifter:

Influtet	kronor 5,288,174: 31.
Utgifter för inkomsttiteln.....	» 121,087: 10.
	<u>Behållen inkomst kronor 5,167,087: 21.</u>

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att bevillning av fast egendom samt av inkomst måtte för första halvåret 1923 beräknas till..... kronor 400,000.

3:o.

Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Riksräkenskapsverket har härom anfört:

Riksräken-
skapsverket.

»Under denna titel sammanfattas de särskilda avgifter, som enligt förordningen den 23 oktober 1908 erläggas av vissa handlande och handelsexpediter samt för vissa offentliga föreställningar, varförutom hit även föras avgifter för rättighet till skogsfång och kolningsfrihet på allmänningar. Den behållna inkomsten av dessa avgifter har uppgått:

		Första halvåret	Hela året
år 1918 till	kronor	84,561	154,727
» 1919 »	»	121,669	283,240
» 1920 »	»	186,842	392,534
» 1921 »	»	203,060.	

Då inkomstiteln i 1921 — liksom i 1922 — års riksstat beräknats tillföra statsverket 200,000 kronor, förefinnes, enligt förestående tabell, redan vid juni månads utgång en behållning i förhållande till den beräknade årsinkomsten av 3,000 kronor. På grund härav torde uppbörden å inkomstiteln för första halvåret 1923 kunna utan fara beräknas till 150,000 kronor.»

Med nämnda belopp, 150,000 kronor, har denna inkomstitel också ingått i förevarande förslag till riksstat.

Statsverks-
propositionen.

Bevillningsutskottet har från riksräkenskapsverket inhämtat, att denna inkomstitel för år 1921 utvisar följande ställning:

Utskottet

Influtet	kronor	378,371: 21
Utgifter för inkomstiteln	»	245: —
Behållen inkomst	kronor	378,126: 21.

I likhet med vad Kungl. Maj:t föreslagit får utskottet hemställa,

att bevillningsavgifterna för särskilda förmåner och rättigheter måtte för första halvåret 1923 beräknas till..... kronor 150,000.

4:o.

Stämpelmedlen.

Riksräkningsverket.

Stämpelmedlen hava, i den mån de till statsverket inlevererats, utgjort:

		Första halvåret	Hela året
år 1918	kronor	35,003,599	74,026,999
» 1919	»	38,167,524	66,900,369
» 1920	»	37,310,525	60,143,222
» 1921	»	32,041,263.	

Enligt i statistiska centralbyrån utarbetade uppgifter å beloppet av de stämpelar, som använts till nedannämnda handlingar, har detta belopp under åren 1917—1920 utgjort:

	1917	1918	1919	1920
Handlingar till lagfartsprotokollet	9,812,823	16,545,033	13,492,965	15,362,319
Handlingar till intecknings- och tomträttsprotokollen	1,028,598	1,483,696	2,132,093	2,420,490
Handlingar till äktenskapsförordsprotokoll	9,620	10,000	10,125	8,845
Handlingar till bouppteckningsprotokoll:				
Bouppteckningar	10,420,376	11,939,850	16,767,160	15,706,967
Testamenten, till vilka hänsyn ej tagits vid bouppteckningens stämpelbeläggning	902	1,673	210	2,512
Morgongåvebrev	35	—	535	209
Avhandlingar om lösöre köp	7,907	14,827	28,252	37,015
Till länsstyrelserna avgivna deklARATIONER om gÅVA	2,127,432	2,854,591	4,786,082	1,223,305
Summa	23,407,693	32,849,670	37,217,422	34,761,662

Efter att hava erinrat om ovan meddelade siffror har riksräkningsverket beträffande stämpelmedlen i sin ovan nämnda skrivelse den 6 december 1921 anfört följande:

»Rörande arvsskatt och skatt för gåva utfärdades den 19 november 1914 nådig förordning (nr 381), vilken trätt i kraft den 1 januari 1915. Till dessa skatter äro av de i förestående statistik upptagna avgifter hänförliga, utom avgifterna för bouppteckningar och testamenten samt deklARATIONERNA om gåva, även de i beloppen för rubriken »handlingar

till lagfartsprotokollet» ingående stämpelavgifterna för gåvobrev och fideikommissbrev rörande fast egendom. Sammanlagt hava ifrågavarande skatter belöpt sig till:

år 1916	kronor	7,425,711
» 1917	»	12,969,997
» 1918	»	15,208,955
» 1919	»	21,728,394
» 1920	»	17,056,152.

Vid bedömandet av dessa siffror bör erinras, att från och med den 1 januari 1918 skattetariffen blivit ändrad genom nådiga förordningen den 19 juni 1917 (Svensk författningssamling nr 325). Vid framläggande av förslag härom ansåg föredragande departementschefen åtskilliga skäl tala för, att en ökning av arvsskattens avkastning kunde vara att förvänta såsom i hög grad sannolik. Så torde man med fullt skäl kunna antaga för visst, att genom penningvärdets påtagliga nedgång och därigenom uppkommen höjning av värdet å alla andra tillgångar behållningarna i bouppteckningarna komme att förete en avsevärd stegring redan på denna grund. Men även av andra orsaker borde man kunna beräkna en höjning av bouppteckningssummorna. De på många områden gynnsamma konjunkturerna för handel och industri samt även för jordbruket hade bidragit till skapandet av nya och ökning av redan befintliga förmögenheter, och denna förmögenhetstillväxt torde, enligt vad erfarenheten syntes bestyrka, hava orsakat en förskjutning med avseende å förmögenheternas fördelning i sådan riktning, att de större förmögenheterna ökats till antalet och även till sitt belopp. Då nu den föreslagna höjningen av arvsskatten vore avsedd att träffa de större förmögenheterna, syntes det naturligt, att den inträdda förmögenhetstillväxten i förening med skatteförhöjningen skulle leda till en vida större årlig avkastning av arvsskatten än tidigare kunnat beräknas. Huru stor denna ökning kunde förväntas bliva, kunde naturligtvis icke exakt angivas. Många tecken, särskilt den erfarenhet, som vunnits genom den senaste tidens taxeringsresultat, tydde dock på att densamma bleve betydande. För sin del ansåg departementschefen, att förmögenhetstillväxten och den föreslagna skatteförhöjningen borde kunna tillsammans åstadkomma en höjning av arvsskattens för år 1918 till 6,000,000 kronor beräknade belopp med åtminstone 25 procent eller sålunda med minst 1,500,000 kronor.

Sedermera har skattetariffen ånyo ändrats genom nådiga förordningen den 16 juli 1919 (Svensk författningssamling nr 422). Genom

denna förordning, som trädde i kraft den 1 januari 1920, hava de för skattens beräkning uppgjorda tarifferna i medeltal höjts med 25 procent. I riksstaten för år 1920 beräknades med hänsyn till denna höjning inkomsten av arvs- och gåvoskatten till 15,000,000 kronor.

Vid sina inkomstberäkningar för åren 1921 och 1922 ansåg statskontoret, att på grund av redan då nedgående konjunkture beräkningen av nu ifrågavarande skatt måste sänkas, för år 1921 till 13,000,000 och för år 1922 till 10,000,000 kronor. Då samma skäl till försiktighet nu göra sig gällande med ökad styrka, torde man för första halvåret av 1923 knappt kunna göra sig räkning på större skattebelopp än 4,000,000 kronor.»

Riksräkenskapsverket har härefter ur en vid propositionen nr 368 till 1921 års riksdag fogad av generalpoststyrelsen den 14 maj 1921 avgiven inkomstberäkning rörande stämpelmedlen återgivit följande:

»Vad stämpelintäkterna för de fyra första månaderna år 1921 beträffar hava dessa, enligt postverkets räkenskaper, belöpt sig till

för januari	kronor	6,680,080	
» februari.....	»	5,040,367	
» mars.....	»	5,046,984	
» april.....	»	5,679,678	kronor 22,447,109.

Beloppen för motsvarande månader år 1920 hava, likaledes enligt postverkets räkenskaper, utgjort:

för januari	kronor	8,708,875	
» februari.....	»	5,370,372	
» mars	»	5,982,466	
» april.....	»	7,164,020	kronor 27,225,733.

Stämpelmedlen visa således en minskning under första tredjedelen av år 1921 av kronor 4,778,624.

Om man antager, att stämpelmedlen skulle uppgå till lika stora belopp under vart och ett av årets tertial, skulle årssumman för år 1921 belöpa sig till 67,341,327 kronor. Jämför man emellertid från år 1915, då postverket övertog stämpelväsandets handhavande, inftutna stämpelmedel under de fyra första månaderna av varje år med vad som i stämpelmedel inkommit under andra och tredje tredjedelen av samma år, visar det sig, att till och med år 1917 stämpelintäkterna varit högre under de två senare tertialen än under det första, att under år 1918 intäkterna under andra tertialet varit mindre och under tredje tertialet större än under det första, samt att från och med år 1919, då en omsvängning

ägde rum, stämpeluppbörden varit störst under första tertialet. Minskningen under påföljande fyramånadersperioder i förhållande till årets första tertial har, uttryckt i procent, utgjort:

andra tertialet år 1919	29.2	procent
tredje » » »	24.0	»
andra » » 1920	20.5	»
tredje » » »	26.0	»

Under antagande att stämpelinkomsterna under återstoden av innevarande år skulle ställa sig proportionsvis lika som under år 1920, skulle man vid kalkylerandet av beloppet utav stämpelmedlen för hela innevarande år erhålla följande siffror:

influtna stämpelmedel under första tertialet	kronor	22,447,109
beräknade » » andra » , minskning 20.5 procent å 22,447,109 kronor	»	17,845,452
beräknade stämpelmedel under tredje tertialet, minskning 26.0 procent å 22,447,109 kronor	»	16,610,861
<u>Summa kronor</u>		56,903,422

eller avrundat 57,000,000 kronor.

Erfarenheterna från föregående år i fråga om de verkliga stämpelintäkternas förhållande till de i riksstaten beräknade kunde möjligen giva anledning att räkna med något större siffra än 57,000,000 kronor. På grund av den rådande ekonomiska depressionen synes detta dock knappast vara tillrådligt.»

I fråga om generalpoststyrelsens i anslutning härtill gjorda beräkning av den under år 1922 påräkneliga inkomsten av stämpelmedel anför riksräkenskapsverket följande:

»Vad beträffar stämpelmedlen för år 1922, ansåg generalpoststyrelsen, att, under antagande att man icke behövde räkna med större depression än under år 1921, man möjligen skulle kunna höja det i statsverkspropositionen beräknade beloppet, 50,300,000 kronor, till samma belopp, som, enligt vad ovan sagts, dåmera ansetts kunna beräknas inflyta under år 1921, eller 57,000,000 kronor. Försiktigheten torde emellertid få anses bjuda att icke upptaga så högt belopp. Vilken summa man skulle kunna räkna med, vore givetvis mycket vanskligt att avgöra. Så vitt emellertid då kunde bedömas, torde åtskilliga skäl tala för att ett belopp av 54,000,000 kronor skulle komma verkligheten så nära som det över huvud taget, med ledning av nuvarande förhållanden, vore möjligt att förutse.»

Riksräkenskapsverket har vidare ur en ämbetsverket från general-
Bihang till riksdagens protokoll 1922. 7 saml. 50 häft. (Nr 58.) 2

poststyrelsen tillhandakommen skrivelse av den 25 oktober 1921 återgivit följande:

»De sammanlagda stämpelintäkterna i runda tal, månad för månad, under år 1920 samt t. o. m. utgången av september månad av år 1921 framgå av nedanstående tablå, vari jämväl utsatts kvartalssummorna och minskningen uttryckt i procent år 1921 i förhållande till motsvarande kvartal år 1920:

M å n a d	Å r 1 9 2 0		Å r 1 9 2 1		
	Uppbörd per månad miljoner kronor	Uppbörd per kvartal miljoner kronor	Uppbörd per månad miljoner kronor	Uppbörd per kvartal miljoner kronor	Minskning från år 1920 i %
Januari.....	8.71		6.69		
Februari	5.88		5.06		
Mars.....	5.99	20.08	5.05	16.80	16.3
April	7.16		5.68		
Maj	4.69		4.37		
Juni	5.87	17.22	3.19	13.24	23.1
Juli	8.06		4.76		
Augusti	3.61		2.44		
September	4.08	15.70	2.81	10.01	36.2
Oktober	6.71		—	—	—
November	4.88		—	—	—
December.....	5.19	16.23	—	—	—
Summa	—	¹ 69.23	För 9 månader	40.05	—

¹ Detta belopp innefattar hos postverket under ifrågavarande år influtna stämpelmedel inklusive punschskatt, och är icke jämförbart med det här ovan angivna beloppet, 60,143,222 kronor, av till statsverket under samma år inlevererade stämpelmedel.

Om man räknar med, att stämpelintäkterna under årets sista kvartal skulle förhålla sig till sagda intäkter under 4:e kvartalet 1920 liksom desamma göra under 3:e kvartalen av de båda åren, skulle de för 4:e kvartalet 1921 komma att uppgå till (16.23 miljoner med avdrag av 36.2 % därå) cirka 10.35 miljoner och för hela året till i runt tal 50.4 miljoner. Med hänsyn emellertid till den stadiga nedgång, stämpeluppbörden visar, synes anledning förefinnas att för återstoden av året räkna med ännu större minskning mot föregående år än före-

nämnda 36.2 %, och generalpoststyrelsen anser för sin del försiktigheten bjuda att icke räkna med högre stämpeluppbörd under år 1921 än 47 miljoner. Detta skulle innebära en nedsättning utav det i riksstaten upptagna beloppet, 57 miljoner, med icke mindre än 10 miljoner. Generalpoststyrelsen anser sig emellertid böra uttala, att enligt styrelsens åsikt en ännu större nedgång i stämpeluppbörden under sista kvartalet än vad av ovanstående framgår måhända kan vara att befara.

För år 1922 äro inkomsterna av stämpelmedlen i riksstaten upptagna till 54 miljoner. Om man icke behövde taga i beräkning en ännu större depression under år 1922 än under innevarande år, skulle man möjligen även för år 1922 kunna räkna med en stämpeluppbörd av 47 miljoner. Uteslutet är ju icke heller, att det ekonomiska läget kan komma att ljusna så mycket under året, att verkningarna därav bliva märkbara även på stämpelinkomsterna. Det synes emellertid, som talade åtskilliga skäl för att snarare räkna med minskning än ökning uti desamma. Under antagande att minskningen i förhållande till det i riksstaten upptagna beloppet skulle bliva lika stor under år 1922 som ovan beräknats för år 1921, skulle stämpeluppbörden under år 1922 komma att uppgå till omkring 44 miljoner.

För första halvåret 1923 är, såsom ligger i sakens natur, ännu vanskligare att med någon grad av tillförlitlighet kunna kalkylera stämpelintäkternas storlek. Såsom förhållandena nu äro anser generalpoststyrelsen sig icke kunna framlägga annan kalkyl, än att stämpeluppbörden under första halvåret 1923 upptages till ungefär samma belopp som för halva år 1922, eller i runt tal 22 miljoner.»

Slutligen har riksräkenskapsverket meddelat, att ämbetsverket sedermera från generalpoststyrelsen erhållit uppgift om att stämpelmedlen influtit

1 oktober—31 december 1920 med	kronor	16,230,616
1 januari—30 september 1921 »	»	40,006,642
Summa kronor		56,237,258.

Häri inginge för försålda överlåtelsestämplar följande belopp:

1 oktober—31 december 1920	kronor	865,411
1 januari—30 september 1921	»	1,714,080
Summa kronor		2,579,491.

I sitt förslag till riksstat för första halvåret 1923 har riksräkenskapsverket, som i likhet med generalpoststyrelsen framhållit vansklig-

heten att under nuvarande förhållanden noggrannare kalkylera stämpelintäkternas storlek, upptagit stämpelmedlen till av generalpoststyrelsen beräknat belopp 22,000,000 kronor.

Departements-
chefen.

Enligt förenämnda statsrådsprotokoll över finansärenden den 7 januari 1922 har chefen för finansdepartementet beträffande stämpelmedlen anfört: Då uppbörden av stämpelmedel för första halvåret 1921 uppgått till 30 miljoner kronor, ville det synas departementschefen, att det av riksräkenskapsverket angivna beloppet vore ganska lågt. Med hänsyn bland annat därtill, att departementschefen hade för avsikt att föreslå vissa höjningar i stämpelförordningens tariffer, vilka för år räknat kunde antagas inbringa omkring 2 miljoner kronor, ansåge sig departementschefen kunna förorda, att stämpelmedlen i riksstaten upptoges med 25 miljoner kronor.

Statsverks-
propositionen.

Stämpelmedlen äro följaktligen i statsverkspropositionen upptagna med 25,000,000 kronor.

Utskottet.

Enligt vad utskottet inhämtat hava stämpelmedlen tillfört statsverket under år 1921 54,738,975 kronor 85 öre samt under tiden januari—april 1922 15,074,410 kronor 12 öre.

Det förslag till vissa höjningar i stämpelförordningens tariffer, som chefen för finansdepartementet, på sätt ovan omnämnts, den 7 januari 1922 förebådat, har sedermera framlagts genom propositionen nr 224. Förslaget har av riksdagen bifallits med vissa ändringar, av vilka emellertid endast den, som innefattar avslag å den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen av stämpelsatserna vid den i 3 § förekommande rubriken *protokoll, annat*, torde vara av betydelse för inkomstberäkningen. Med hänsyn till ej mindre berörda ändring än även nyss anförda siffror för stämpelinkomsterna under årets fyra första månader har utskottet ansett sig böra föreslå, att det i statsverkspropositionen föreslagna beloppet för ifrågavarande inkomsttitel måtte nedsättas med 3 miljoner kronor.

I fråga om förevarande inkomsttitel bör även erinras, att riksdagen, på förslag av bevillningsutskottet i dess memorial nr 57, beslutat, att den till utgången av innevarande år gällande förordningen om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor m. fl. lyxvaror skall äga fortsatt tillämpning till utgången av år 1923. Den inkomst, som därigenom kan komma att tillföras statsverket under ifrågavarande budgetperiod, torde

emellertid icke kunna antagas bliva av den betydighet, att hänsyn till densamma bör tagas vid beräkningen av inkomstitelns slutsumma.

Utskottet hemställer följaktligen,

att stämpelmedlen måtte för första halvåret 1923 beräknas till kronor 22,000,000.

5:o.

Lastpenningarna.

Beträffande lastpenningarna har riksräkenskapsverket meddelat, att desamma lämnat en behållen inkomst

Riksräken-
skapsverket.

		Första halvåret	Hela året
år 1918	av kronor	273,614	450,180
» 1919	» »	242,812	579,388
» 1920	» »	393,755	864,435
» 1921	» »	237,732.	

Efter meddelandet av förestående uppgifter har riksräkenskapsverket under erinran bland annat, att lastpenningarna i riksstaten för år 1922 upptagits till 500,000 kronor, föreslagit, att ifrågavarande titel i riksstaten för första halvåret 1923 måtte upptagas till 250,000 kronor.

I statsverkspropositionen äro lastpenningarna uppförda med av riksräkenskapsverket sålunda föreslaget belopp, 250,000 kronor.

Statsverks-
propositionen.

Med proposition nr 188 av den 17 mars 1922 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till förordning angående befrielse i vissa fall från erläggande av lastpenningar.

Prop. nr 188.

Till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen anfört, bland annat, att enligt departementschefens mening den minskning i den totala uppbörderna av lastpenningar, som skulle föranledas av de förordade avgiftslindringarna, icke vore av beskaffenhet att böra påverka de i budgetförslaget för första halvåret 1923 gjorda beräkningarna rörande avkastningen av ifrågavarande inkomstitel, så mycket mindre som till följd av tidsförhållandena dessa beräkningar i allt fall icke kunde göra anspråk på att vara annat än högst approximativa.

I enlighet med bevillningsutskottets hemställan (betänkande nr 28) har ovannämnda proposition av riksdagen bifallits (skrivelse nr 133).

Utskottet.

Enligt meddelande från generaltullstyrelsen utgjorde debiterade lastpenningar för år 1921 586,919 kronor 30 öre samt

	År 1919 kronor	År 1920 kronor	År 1921 kronor	År 1922 kronor
under januari	36,705	72,828	53,883	49,567
» februari.....	27,595	59,837	41,475	23,199
» mars	25,475	55,840	37,332	56,117
» april	37,781	55,561	33,490	50,802
Summa	127,557	244,067	166,182	179,687

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att lastpenningarna måtte för första halvåret 1923 beräknas till..... kronor 250,000.

6:o.

Tullmedlen.

Riksräkenskapsverket.

Tullmedlen hava lämnat en behållen inkomst

	Första halvåret	Hela året
år 1918	17,564,946	36,479,355
» 1919	32,962,109	99,952,782
» 1920	73,037,723	144,674,952
» 1921	46,320,700.	

I riksstaten för år 1922 äro tullmedel upptagna till ett belopp av 110,000,000 kronor.

Efter att hava meddelat ovanstående uppgifter har riksräkenskapsverket beträffande denna inkomstitel anfört följande:

»Den avsevärda stegring av tulluppbörden, som inkomstsiffrorna för åren 1918—1920 angiva, har, såsom synes, under innevarande år efterträts av en betydande nedgång. Tydligt är ock, att den rådande lågkonjunkturen och den stagnation i affärlivet, som denna för med

sig, måste i fråga om denna del av statsmedelsuppbörden spela en högst väsentlig roll. Generaltullstyrelsen synes också förvänta en fortsatt minskning av tullintäkterna även för första halvåret 1923. I en till riksräkenskapsverket inkommen promemoria äro nämligen tullmedlen för denna tid, med stöd av förhållandena under innevarande år, beräknade till 50,000,000 kronor. Avdragas härifrån avkortningar och restitutioner, enligt erfarenheten för innevarande år beräknade till 1,000,000 kronor, återstå 49,000,000 kronor, med vilket belopp riksräkenskapsverket uppfört denna titel i förslagstabellen.»

Chefen för finansdepartementet har rörande ifrågavarande inkomsttitel anfört följande: *Departements-
chefen.*

»Under innevarande års första hälft har denna inkomsttitel ej givit mera än 46.3 miljoner kronor. Då ett omslag i konjunkturerna tämligen snart återverkar på tullinkomsterna, synes emellertid den föreslagna beräkningen kunna godtagas.»

Tullmedlen hava alltså i statsverkspropositionen upptagits till 49,000,000 kronor. *Statsverks-
propositionen.*

I enlighet med vad bevillningsutskottet i betänkande nr 41 hemställt har riksdagen (skrivelse nr 161) beslutat viss höjning av tullsatserna å kaffe att tillämpas redan under innevarande år från dag, som Kungl. Maj:t bestämde. Enligt kungörelse den 20 maj 1922 hava tullförhöjningarna trätt i kraft den 22 i samma månad. *Höjning av
tullen å kaffe.*

Enligt av utskottet från generaltullstyrelsen inhämtade uppgifter uppgingo debiterade tullmedel för år 1921 till 104,518,441 kronor 87 öre samt för tiden januari—april 1922 till 32,213,363 kronor 43 öre. *Utskottet.*

De förordningar, som reglera glidtullarna å spannmål, upphöra att gälla med utgången av maj månad detta år. Därmed träda — på sätt bevillningsutskottet i sitt betänkande nr 23 i anledning av åtskilliga spannmålstullarna berörande motioner erinrat — de tullsatser, som gällde före glidullsystemets införande, åter i kraft. Den minskning i inkomsten av spannmålstullarna, som härav kan föranledas, har utskottet ansett svåriligen kunna i siffror uppskattas. Vid sådant förhållande och då denna minskning i varje fall icke torde avsevärt inverka på slutsumman av tullinkomsterna, har utskottet icke funnit de ändrade grunderna för spannmålstullarnas utgående påkalla någon nedsättning av beloppet under ifrågavarande inkomsttitel.

Bevillningsutskottet har ansett sig kunna räkna med, att höjningen av tullen å kaffe skall under år 1922 och första halvåret 1923 tillföra statskassan nya inkomster till ett sammanlagt belopp av 15 miljoner kronor. Av detta belopp torde 8 miljoner kronor kunna upptagas på tilläggsstaten för år 1922 och 7 miljoner på riksstaten för första halvåret 1923. Vid sådant förhållande och då utskottet icke funnit anledning till erinran mot departementschefens beräkning av tullmedlen i övrigt, får utskottet hemställa,

att tullmedlen måtte för första halvåret 1923 beräknas till..... kronor 56,000,000.

7:o.

Sockerskatten.

Riksräkenskapsverket.

Riksräkenskapsverket har angående sockerskatten i sin förenämnda skrivelse den 6 december 1921 anfört följande:

»Enligt den av 1905 års lagtima riksdag antagna beskattningen av socker skulle för allt socker, som efter den 1 september 1906 inom riket tillverkades eller dit infördes, vid sockrets utlämnande till fritt bruk erläggas en skatt med 13 öre för kilogram. För socker, som till riket infördes, skulle därjämte erläggas tull enligt tulltaxan. 1908 års riksdag höjde emellertid skattesatsen för åren 1909—1911 till 15 öre, för år 1912 till 15 ½ öre och för tiden därefter till 16 öre för kilogram. Från denna höjning undantogs dock det socker, som tillverkades vid de redan anlagda råsockerfabrikerna i Östergötland och Västergötland samt vid den under anläggning varande råsockerfabriken på Öland, för vilket sockerskatten fortfarande intill 1913 års utgång skulle utgå med det gamla beloppet eller 13 öre per kilogram. 1913 års riksdag medgav de förenämnda råsockerfabrikerna ytterligare lindring i sockerskatten och fastställde skattebeloppet för socker från dessa fabriker för tiden intill 1918 års utgång till 12 öre för kilogram. För det socker, som vid mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolags råsockerfabriker i Östergötland och Västergötland samt på Öland tillverkas av betor, odlade annorstädes än i Skåne, Halland och Blekinge samt på Gottland, och utlämnas till fritt bruk antingen omedelbart från samma fabriker eller från raffinaderiet i Lidköping efter där verkställd raffinering, utgår skatten under tiden till 1921 års utgång med 12 öre för varje kilogram,

enligt kungl. förordningen den 16 maj 1918 (Svensk författningssamling nr 362).

I riksstaten för år 1922 har sockerskatten beräknats giva en inkomst av 27,000,000 kronor.

Den behållna uppbördens å inkomstiteln har utgjort:

		Första halvåret	Hela året
år 1918	kronor	7,453,830	11,463,271
» 1919	»	7,911,060	17,536,165
» 1920	»	13,156,315	26,646,282
» 1921	»	11,231,100.»	

Rörande statens påräkneliga inkomst av sockerbeskattningen under första halvåret 1923 har riksräkenskapsverket åberopat en av chefen för kontrollstyrelsen till riksräkenskapsverket avgiven promemoria av den 18 oktober 1921, vari anförts:

»Under åren 1914, 1915 och 1921 hava under första halvåren utlämnats till fritt bruk följande mängder socker, beräknat såsom råsocker, nämligen 1914 70,592 ton, 1915 69,702 ton och 1921 65,987 ton eller sammanlagt 206,281 ton. I medeltal har alltså under ifrågasvarande år utlämnats 68,760 ton, vilket omräknat till raffinad utgör 61,884 ton eller i runt tal 62,000 ton raffinad.

Det kan i detta sammanhang förtjäna att erinras, att utlämning till fritt bruk av socker under första halvåret av år 1921 varit avsevärt liten och att i följd härav det icke är osannolikt, att konsumtionen under första halvåret av kommande år, även om depressionen komme att fortfara, bleve åtminstone något tusental ton större.

Om man utgår från att konsumtionen under första halvåret 1923 kommer att bliva ungefär densamma, som medelförbrukningen under åren 1914, 1915 och 1921, och då endast en skattesats under sagda halvår kommer att tillämpas, eller 16 öre per kilogram, kan sockerskatten för sagda halvår beräknas till 9,920,000 kronor eller i runt tal 10,000,000 kronor.»

I enlighet med chefens för kontrollstyrelsen sålunda gjorda beräkning, vilken riksräkenskapsverket i sitt förslag upptagit, har sockerskatten i statsverkspropositionen uppförts med 10,000,000 kronor. *Statsverkspropositioner.*

Bevillningsutskottet har inhämtat, att sockerskatt under år 1921 debiterats med 22,436,108 kronor 63 öre och influtit med 24,010,650 *Utskottet.*
Bihang till riksdagens protokoll 1922. 7 saml. 50 häft. (Nr 58.) 3

kronor 15 öre samt under januari—april månader 1922 debiterats med 6,868,705 kronor 97 öre och influtit med 7,457,738 kronor 62 öre.

Utskottet får hemställa,

att sockerskatten måtte för första halvåret 1923 beräknas till kronor 10,000,000.

8:o.

Skatt å tobak.

Riksräkenskapsverket.

Beträffande denna inkomsttitel — vilken i 1922 års riksstat är upptagen till 35,000,000 kronor — har riksräkenskapsverket åberopat en ämbetsverket från aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet tillhandakommen skrivelse av den 11 oktober 1921, däri nämnda bolag med framhållande av svårigheten att bedöma, i vad mån depressionen och arbetslösheten kunde komma att öva inflytande på tobaksförbrukningen, meddelat, att under de senast tilländalupna månaderna en högst betydande minskning i cigarrförbrukningen iakttagits, vilket visade att cigarrökare i stor utsträckning övergått till förbrukning av billigare tobaksvaror, ävensom vidare anfört: Nedgång i förbrukningen förekomme även beträffande andra tobaksvaror ehuru i mindre grad. Otvivelaktigt vore en fortsatt genomsnittlig nedgång av värdet å konsumtionen av tobaksvaror under den närmaste tiden att förvänta. Huruvida dylik nedgång komme att fortsätta även under 1923, vore ehuru troligt, omöjligt att med bestämdhet förutse; härtill komme, att omsättningen under årets första månader i regel vore mindre än under sommarmånaderna.

På grund av vad sålunda anförts hade bolaget föreslagit, att skatten skulle för tiden januari—juni 1923 upptagas till 16,000,000 kronor, vilket belopp bolaget dock ansåge vara högt beräknat.

För egen del har riksräkenskapsverket anfört följande.

Den sålunda föreslagna siffran understeg vad som under första halvåret 1920 och 1921 influtit å denna skattetitel, eller respektive 18,286,649 och 17,218,238 kronor, med i runda tal respektive 2,300,000 kronor och 1,200,000 kronor. Med hänsyn till de ovan anförda omständigheterna bjöde emellertid försiktigheten att beräkna tobaksskatten för första halvåret 1923 till det av bolaget angivna beloppet 16,000,000 kronor.

I enlighet härmed har riksräkenskapsverket i sin förslagstabell uppfört tobaksskatten med ett belopp av 16,000,000 kronor.

Departementschefen har i denna del, med förmälan, att han hade för avsikt att förorda viss skatteökning, varigenom statsverket beräknades tillföras en inkomst av 12 miljoner kronor för år eller för övergångsbudgeten 6 miljoner kronor, anført, att riksräkenskapsverkets beräkning av tobaksskattens avkastning till 16 miljoner kronor, vilken syntes departementschefen vara mycket försiktig men i vilken departementschefen med hänsyn till den konstaterade allmänna övergången från dyrare till billigare tobaksvaror eljest ej ville ifrågasätta ändring, fördenskull borde höjas till 22 miljoner kronor. Departements-
chefen.

Tobaksskatten har alltså i statsverkspropositionen upptagits till 22,000,000 kronor. Statsverks-
propositionen.

Med proposition nr 14 av den 13 januari 1922 har Kungl. Maj:t sedermera framlagt förslag till förordning angående särskild skatt å tobaksvaror, innefattande förslag till en tillfällig, dels efter stycketal dels efter vikt utgående skatt å vissa tobaksvaror med skattesatser, så avpassade att till riket införda tobaksvaror beskattades högre än i riket tillverkade. De av Kungl. Maj:t föreslagna skattesatserna framgå av följande ur författningsförslaget hämtade sammanställning: Prop. nr 14.

för i riket tillverkade tobaksvaror:

för cigaretter	0.5	öre	för 1 st.
» karvad tobak	1.20	kr.	» 1 kg.
» spinn-, press- och rulltobak	0.70	»	» 1 »
» snus	0.40	»	» 1 » ;

för till riket införda tobaksvaror:

för cigarrer	6	öre	för 1 st.
» cigarrcigaretter	2.5	»	» 1 »
» cigaretter	1.5	»	» 1 »
» karvad tobak	3.20	kr.	» 1 kg.
» spinn-, press- och rulltobak	3.20	»	» 1 »
» snus	3.20	»	» 1 »

Till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen återgivit en av ingenjören Nordenfelt i

aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet till departementschefen avlåten skrivelse, däri framlagts förslag i fråga om de särskilda skattesatsernas belopp i huvudsaklig överensstämmelse med de i Kungl. Maj:ts förslag sedermera upptagna beloppen ävensom bland annat anförts, att, under förutsättning att förbrukningen av tobaksvaror bleve densamma som under år 1921 och att de dåvarande priskurantprisen bibehölls trots skatteökningen, den särskilda skatten skulle tillföra statsverket cirka 14.5 miljoner kronor enligt den fördelning mellan de olika tobaksvarorna, som framgår av följande sammanställning:

	Skattesats	Försäljning 1921	Skattebelopp
<i>I riket tillverkade tobaksvaror:</i>			
Cigarretter.....	0.5 öre per st.	1,373,400,000 st.	6,867,000 kr.
Röktobak	1.20 kr. » kg.	800,000 kg.	960,000 »
Tuggtobak.....	0.70 » » »	330,000 »	231,000 »
Snus	0.40 » » »	6,117,000 »	2,446,800 »
			10,504,800 kr.
<i>Till riket införda tobaksvaror:</i>			
Cigarrer.....	6 öre per st.	32,400,000 st.	1,944,000 kr.
Cigarrcigarretter	2.5 » » »	25,500,000 »	637,500 »
Cigarretter	1 » » »	80,400,000 »	804,000 »
Röktobak	3.2 kr. » kg.	200,000 kg.	640,000 »
			4,025,500 kr.

I berörda skrivelse hade vidare anförts, att då det vore att förutse, att köpkraften under år 1922 bleve svagare, tobaksskattens avkastning kunde väntas bliva lägre än vad sålunda beräknats men att å andra sidan en del prisförhöjningar antagligen komme att förorsakas av skatten och statsinkomsten därigenom ökas.

Departementschefen har ifråga om den inkomstökning, som genom den särskilda tobaksskatten kunde komma att tillföras statsverket, anført följande:

»Den ökning i statsinkomsterna, som den särskilda skatten å tobaksvaror skulle medföra, har i ingenjören Nordenfelts skrivelse uppskattats till cirka 14,500,000 kronor per år. Mot denna uppskattning har jag ingen annan erinran, än att, då en konsumtionsminskning lär kunna befaras, försiktigheten bjuder att beräkna mindre belopp, därvid dock å andra sidan märkes, att skatten för cigarretter skulle utgå efter högre skattesats än den av ingenjören Nordenfelt ifrågasatta. Jag har därför stannat vid att föreslå, att den särskilda tobaksskatten beräknas till de

av mig förut angivna beloppen, 10 miljoner kronor för år 1922 och 6 miljoner kronor för första hälften av år 1923.»

I samband med framläggandet av ovan omnämnda förslag till förordning angående särskild skatt å tobaksvaror föreslog Kungl. Maj:ts i förenämnda proposition, med återkallande av sitt i statsverkspropositionen gjorda förslag ifråga om tobaksskattens upptagande i riksstaten för första halvåret 1923, att

i riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923 måtte under egentliga statsinkomster upptagas följande inkomstitlar sålunda:

tobaksskatt, <i>bevillning</i>	16,000,000
särskild skatt å tobak, <i>bevillning</i>	6,000,000

I enlighet med bevillningsutskottets i betänkande nr 5 gjorda hemställan har riksdagen antagit Kungl. Maj:ts förenämnda förslag till förordning angående särskild skatt å tobaksvaror, med de avvikelser i fråga om skattesatsernas belopp, som framgå av nedanstående uppställning:

för i riket tillverkade tobaksvaror:

för cigarretter	0.4 öre för 1 st.
» karvad tobak	1.50 kr. » 1 kg.
» spinn-, press- och rulltobak ..	0.70 » » 1 »
» snus	0.30 » » 1 »

för till riket införda tobaksvaror:

för cigarrer	1 öre för 1 st.
» cigarrcigarretter	2.5 » » 1 »
» cigarretter	1 » » 1 »
» karvad tobak	4 kr. » 1 kg.
» spinn-, press- och rulltobak ...	4 » » 1 »
» snus	4 » » 1 »

Den sålunda beslutade särskilda skatten å tobak har trätt i kraft den 1 mars innevarande år.

Av styrelse- och revisionsberättelsen över aktiebolaget Svenska tobaksmonopolets verksamhet år 1921 framgår, att det för samma år belöpande skattebeloppet utgjort 41,181,024 kronor 99 öre samt att till statskontoret under år 1921 inbetalts:

för december 1920	kronor 3,821,846: 04
» januari—november 1921....	» 37,927,998: 50

eller tillhopa kronor 41,749,844: 54.

Enligt vad utskottet därjämte inhämtat från aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet har tobaksskatten under tiden januari—april 1922 utgjort:

	Tobaksskatt	Särskild tobaksskatt	Summa
januari	2,807,927: 24	—	2,807,927: 24
februari	2,310,437: 30	—	2,310,437: 30
mars	3,295,884: 69	1,003,471: 44	4,299,356: 13
april	2,835,448: 88	796,868: 43	3,632,317: 31

Följande tabell utvisar hela den upplupna skatten för åren 1919, 1920 och 1921, fördelad på de olika månaderna:

		1919	1920	1921
januari	kronor	3,203,622: 08	3,484,740: 24	3,286,171: 58
februari	»	3,094,153: 79	3,438,072: 09	3,068,653: 03
mars	»	3,117,105: 25	3,791,873: 39	3,436,842: 59
april	»	3,201,951: 26	3,816,360: 72	3,613,675: 40
maj	»	3,311,797: 12	3,554,349: 11	3,696,544: 41
juni	»	3,617,368: 34	4,100,891: 32	3,778,685: 42
juli	»	4,163,366: 76	4,305,645: 92	3,621,489: 65
augusti	»	4,153,778: 95	4,130,443: 62	3,584,384: 97
september	»	4,551,616: 56	4,071,334: 58	3,489,431: 85
oktober	»	4,153,954: 43	3,745,037: 88	3,239,631: 29
november	»	3,756,294: 29	3,693,132: 22	3,112,515: 31
december	»	3,755,702: 47	3,821,846: 04	3,253,026: 49
Summa kronor		44,080,711: 80	45,953,627: 13	41,181,024: 99

Utskottet, som ansett de av riksdagen beslutade nedsättningarna i de av Kungl. Maj:t föreslagna skattesatserna för den särskilda tobaksskatten icke nödvändigöra lägre inkomstberäkning för nu ifrågavarande budgetperiod, ansluter sig till vad departementschefen föreslagit beträffande förevarande inkomstitel och hemställer följaktligen,

att i riksstaten för första halvåret 1923 måtte under egentliga statsinkomster upptagas följande inkomstitlar sålunda:

tobaksskatt, <i>bevillning</i>	16,000,000
särskild skatt å tobak, <i>bevillning</i>	6,000,000.

9:o.

Brännvinstillverkningskatt.

Brännvinstillverkningskatten är i riksstaterna för nedannämnda år uppförd med följande belopp: *Riksräkenskapsverket.*

år 1918	med kronor	8,225,000
» 1919	» »	2,800,000
» 1920	» »	8,000,000
» 1921	» »	15,000,000
» 1922	» »	17,000,000.

Den behållna inkomsten har utgjort:

		Första halvåret	Hela året
år 1918	kronor	1,751,551	3,281,102
» 1919	»	3,351,498	6,479,309
» 1920	»	7,703,784	17,739,919.

Efter att hava lämnat, bland annat, förestående uppgifter har riksräkenskapsverket anfört följande:

»I skrivelse av den 12 oktober 1921 har kontrollstyrelsen meddelat, att brännvinstillverkningskatten kunde antagas för första halvåret 1923 komma att inflyta med 6,000,000 kronor. Vid denna beräkning har man, efter vad chefen för kontrollstyrelsen anför i sin under rubriken sockerskatt citerade P. M. den 18 oktober, 'utgått från en något minskad konsumtion för hela år 1923, i följd varav skatten skulle lämna ett nettobelopp av 16,000,000 kronor. En sådan nedräkning av skattens belopp, i jämförelse med de belopp, vartill skatten beräknats i 1922 års riksstat, torde vara befogad med hänsyn till rådande restriktioner i avseende å rusdrycksförsäljningen.'

'För erhållande av siffran för första halvåret under år 1923 har man att iakttaga, att tillverkningskatten icke likformigt inflyter i statskassan under ett kalenderår. På grund av rättigheten att för det å allmänt nederlag inlagda brännvinet erhålla påföringsbevis bliva de konstanta inbetalningarna för påförd skatt i allmänhet större under senare halvåret. Skatten kan därför under första halvåret 1923 beräknas giva allenast 6,000,000 kronor, under det att återstoden, 10,000,000 kronor, skulle inflyta under senare halvåret 1923.'»

Riksräkenskapsverket har i sin förslagstabell upptagit denna inkomsttitel med nyssnämnda belopp, 6,000,000 kronor.

Statsverkspropositionen. Med enahanda belopp, 6,000,000 kronor, ingår titeln jämväl i statsverkspropositionens förslag till riksstat för första halvåret 1923.

Utskottet. Enligt vad utskottet från kontrollstyrelsen inhämtat har brännvinstillverkningen uppgått till under år 1921 45,072,738.9 liter samt under januari—april 1922 16,036,872.1 liter.

Enligt av utskottet likaledes från kontrollstyrelsen inhämtade upplysningar har brännvinstillverkningsskatten tillfört statsverket *netto* under år 1921 12,633,138 kronor 88 öre och under månaderna januari—april 1922 *brutto* 3,179,638 kronor 54 öre. För samma månader 1921 utgjorde brännvinstillverkningsskatten brutto 3,516,920 kronor 63 öre.

Utskottet hemställer,

att brännvinstillverkningsskatten måtte för första halvåret 1923 beräknas till kronor 6,000,000.

10:o.

Rusdrycksförsäljningsmedel.

Riksräkenskapsverket. Beträffande rusdrycksförsäljningsmedlen har riksräkenskapsverket till en början anfört följande:

»Å denna titel, som är avsedd att upptaga rusdrycksbolagens vinstmedel för föregående år, hava till statsverket influtit i behållen inkomst under nedanstående år följande belopp:

		Första halvåret	Hela året
år 1918	kronor	8,096,366	8,228,079
» 1919	»	12,062,994	12,098,539
» 1920	»	28,824,839	28,840,599
» 1921	»	37,383,088.	

I 1921 års riksstat äro rusdrycksförsäljningsmedlen upptagna till 20,000,000 kronor och i 1922 års riksstat till 30,000,000 kronor, en höjning i beräkningen, som, enligt vad kontrollstyrelsen i skrivelse den

26 oktober 1921 erinrar, företogs med hänsyn till resultatet av rusdrycksförsäljningsbolagens verksamhet under 1920 och 1921.

I samma skrivelse anför kontrollstyrelsen vidare, att styrelsen numera infordrat uppgifter om de belopp, de olika bolagen kunna beräknas lämna i vinst av rörelsen under år 1921 — dessa vinstbelopp skola inbetalas till statsverket inom mars månads utgång 1922. Därvid har det visat sig, att det sammanlagda beloppet av denna vinst icke uppgår till mera än ungefär 21,000,000 kronor. Såsom medverkande orsaker till denna betydande nedgång av vinstmedlen i jämförelse med föregående år må anföras dels den allmänna depressionen, som åstadkommit att konsumenterna numera förbruka billigare varor, varå försäljningsvinsten blir mindre, dels en nedgång i konsumtionen, framkallad av konjunkturförsämringen, den starka beskattningen av spritdrycker genom omsättnings- och utskänkningsskatten samt på många orter av en skärpning av restriktionerna, dels ock av den höjda inkomst- och förmögenhetsskatten, som medfört att bolagen varit nödsakade att göra betydande reservationer för skatter.

Då försiktigheten synes bjuda, att man för första halvåret av år 1923 icke räknar med större inkomst av här ifrågavarande medel än som kan komma att inflyta under år 1922, torde rusdrycksförsäljningsmedlen i förslaget till riksstat för första halvåret 1923 böra beräknas till 21,000,000 kronor.»

I enlighet med kontrollstyrelsens, av riksräkenskapsverket godkända beräkning hava rusdrycksförsäljningsmedlen i riksstaten uppförts med 21,000,000 kronor. Statsverkspropositionen.

Enligt vad utskottet från kontrollstyrelsen inhämtat hava rusdrycksförsäljningsmedlen uppgått till Utskottet.

för år 1921 ¹	kronor 21,126,557: 65
» » 1920 ²	» 37,369,015: 69.

Utskottet hemställer,

att rusdrycksförsäljningsmedlen måtte för första halvåret 1923 beräknas till kronor 21,000,000.

¹ Systembolagens nettovinst för 1921, inlevererad 1922.

² » » » » 1920, » 1921.

11:o.

Maltskatt.

Riksräkningsverket.

Beträffande *maltskatt* har riksräkenskapsverket meddelat, att densamma under nedannämnda år tillfört statsverket följande inkomstbelopp:

		Första halvåret	Hela året
år 1918	kronor	425,593	747,071
» 1919	»	590,645	2,616,204
» 1920	»	1,891,331	4,423,902

Vidare har riksräkenskapsverket anført bland annat följande:

»Vid en jämförelse mellan sifbertalen för första och andra halvåren av 1918—1920 visar sig således, att under 1918 något över hälften av årsinkomsten faller på första halvåret, medan under 1919 och 1920 den vida övervägande delen influtit under senare halvåret. Detta beror emellertid, enligt meddelande från kontrollstyrelsen på under sistnämnda år rådande tillfälliga förhållanden; för framtiden läser man kunna räkna på, att uppbörden å denna skattetitel kommer att jämnt fördela sig över hela året.

Kontrollstyrelsen anförde 1920 angående denna skatt, bland annat, att det syntes vara ganska sannolikt, att under de närmaste åren någon tillverkning av maltdrycker av klass III icke skulle komma att påbörjas. 'Med hänsyn härtill', fortsätter styrelsen, 'och då för tillverkning av maltdrycker av klass III åtgår större mängd malt än för tillverkning av samma kvantitet andra maltdrycker, kan det antagas, att av denna orsak någon väsentligare höjning av maltskattens influtna belopp icke kommer att ske. Å andra sidan kan det antagas, att maltskatten för framtiden icke kommer att vara underkastad någon — i varje fall mera avsevärd — sänkning, enär, enligt vad erfarenheterna under 1920 giva vid handen, allmänheten i stor utsträckning övergått till att förtära maltdrycker av klass II — de enda skattepliktiga maltdrycker, som för närvarande tillverkas, och denna förbrukning torde icke komma att i någon mera märkbar grad minskas.' På grund av sålunda angivna omständigheter ansåg kontrollstyrelsen, att man med största sannolikhet kunde räkna med att maltskatten under åren 1921 och 1922 komme att inflyta med ungefär samma belopp som under 1920, eller omkring 4,400,000 kronor. Med detta

belopp är skatten även uppförd i 1922 års riksstat, medan den för 1921 är beräknad till 6,000,000 kronor och alltså efter all sannolikhet, såvitt man kan döma efter inkomstsiffran för första halvåret, kommer att vid årsskiftet förete en avsevärd brist.

I sin av riksräkenskapsverket förut åberopade skrivelse den 12 oktober uttalar kontrollstyrelsen den uppfattningen, att maltskatten kan antagas under första halvåret 1923 inflyta med 2,200,000 kronor, och förutsätter styrelsen därvid en årsinkomst av 4,400,000 kronor, eller samma belopp som är upptaget i riksstaten för 1922.

Riksräkenskapsverket har i förslagstabellen uppfört maltskatten med det av kontrollstyrelsen beräknade beloppet, 2,200,000 kronor.»

Maltskatten har i statsverkspropositionen upptagits till ovan- *Statsverks-*
propositionen.
nämnda belopp, 2,200,000 kronor.

Utskottet har inhämtat, att maltskatten inbragt netto under år *Utskottet.*
1921 4,239,843 kronor 12 öre och under januari—april 1922 brutto
1,262,907 kronor 65 öre.

Utskottet hemställer,

att maltskatten måtte för första halvåret 1923
beräknas till kronor 2,200,000.

12:o.

Omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker.

Riksräken-
skapsverket.

Riksräkenskapsverket har härom anført följande:

»Dessa skatter utgå från och med den 1 juli 1920, och inkomstiteln uppfördes första gången å samma års tilläggsstat med ett till 20,000,000 kronor beräknat belopp samt har därefter uppförts jämväl å 1921 och 1922 årens riksstater med respektive 41,000,000 kronor och 62,000,000 kronor.

Den behållna inkomsten har utgjort under senare halvåret av 1920 17,349,748 kronor och under första halvåret av 1921 18,425,525 kronor, varav 3,653,703 kronor inlevererats under januari månad. Då skatten skall inbetalas till statsverket månaden näst efter den, under vilken den upptagits, betecknar således den sistnämnda siffran det under december 1920 upptagna beloppet; härvid är att märka, att inköpen under denna månad i allmänhet torde vara större än under någon av årets övriga månader.

Enligt nådiga förordningen den 22 juni 1920 (nr 330) utgjorde omsättningsskatten 25 procent av det belopp, för vilket rusdrycksförsäljningsbolagen inköpa spritdrycker, och utskänkningskatten 2 kronor för varje liter, vilka skattesatser således ligga till grund för de ovan angivna inbetalningarna under 1920 och 1921. Genom nådiga förordningen den 22 sistlidne juni (nr 325) hava emellertid från och med den 1 juli 1921 skattesatserna fördubblats till respektive 50 procent och 4 kronor, en ökning, vars förutsatta inverkan på riksstaten för nästa år framträtt i inkomstitelns höjande till 62,000,000 kronor.

I en P. M. av den 14 maj 1921 anförde kontrollstyrelsen: 'I jämförelse med försäljningen under första kvartalet av år 1920 — försäljningen under detta kvartal kan måhända anses hög, enär under detta kvartal för första gången på flera år fri försäljning rådde — utvisar försäljningen under första kvartalet av år 1921 en nedgång av 10 procent i fråga om utminuterings- och 30 procent i fråga om utskänknings-Depressionen har sålunda haft större inverkan beträffande det senare slaget av rörelse. Detta torde i finansiellt hänseende innebära *dels* att bolagens vinst av detta slags rörelse kommer att minska, *dels* att utskänkningskatten kommer att proportionsvis kraftigare nedgå, *dels* ock att, då försäljningen utskänkingsvis proportionsvis omfattar flera finare och därmed dyrare varuslag än utminuterings-, försäljningen av de mera

vinstgivande varorna kommer att proportionsvis starkare minskas än försäljningen av mindre vinstgivande varor. Detta sistnämnda förhållande kommer att vara av betydelse för omsättningsskatten, vilken, som bekant, utgår efter varornas värde. I fråga om utminuteringsen torde även förmärkas den inverkan av krisen, att en övergång från dyrare till billigare varor äger rum, vilket i sin tur påverkar resultatet av omsättningsskattens beräkning.

Vidare har kontrollstyrelsens chef i sin här förut berörda P. M. den 18 oktober gjort följande uttalande:

I högre grad än någon annan rusdrycksförsäljningsskatt är omsättnings- och utskänkningsskatten beroende på konjunkturerna. Under goda år, då konsumenterna övergå till dyrare varor, ökas omsättningsskatten, som ju är en värdeskatt, utan att konsumtionen därmed behöver ökas, och under dåliga år, då konsumenterna köpa övervägande billigare varor, minskas skattens belopp, utan att konsumtionen behöver undergå en motsvarande minskning. Nuvarande lågkonjunktur har åstadkommit, att den influtna omsättnings- och utskänkningsskatten sjunkit, så att den under juli månad gav 5,310,000 kronor samt under augusti 5,015,000 kronor, allt i runt tal, och beräknas under september inflyta med ungefär 4,800,000 kronor. Under ett kvartal har sålunda från och med den 1 juli den förhöjda skatten lämnat i runt tal 15,000,000 kronor, vilket, under förutsättning att skatten icke ytterligare kommer att nedgå, skulle innebära att skatten under helt år gäve 60,000,000 kronor och för ett halvt år 30,000,000 kronor. Då tillräckliga fakta icke ännu torde föreligga för en mera exakt beräkning vad omsättnings- och utskänkningsskatten kan komma att giva under första halvåret 1923, har det ansetts, att omsättnings- och utskänkningsskatten under sagda halvår tillsvidare bör beräknas till 30,000,000 kronor.

Till grund för detta uttalande ligger antagandet, att ovanberörda förordning den 22 juni 1921 (nr 325), som endast gäller intill utgången av år 1922, får förlängd giltighet. Under detta antagande och under förutsättning att den ekonomiska depressionen med dess naturliga inverkan i fråga om övergång från dyrare till billigare varor icke kommer att mera avsevärt skärpas, synes erfarenheten från den gångna delen av innevarande år giva vid handen, att det belopp, kontrollstyrelsen föreslagit till eventuellt uppförande under denna inkomsttitel i riksstaten för första halvåret 1923, eller 30,000,000 kronor, ej är för högt beräknat. Ehuru frågan om upptagande av dessa skatter även under år 1923 skall avgöras först vid 1922 års riksdag, har riksräkenskapsverket likväl ansett sig böra i sin förslagstabell införa skattetiteln med detta belopp.

Ämbetsverket vill dock samtidigt erinra, att till följd av föreskriften om tiden för skattebeloppens inbetalning till statsverket en uppbörd, som, att döma efter inlevereringen under sistlidne januari, bör komma att röra sig omkring en siffra av 7,000,000 kronor, under alla förhållanden torde vara att påräkna för statsregleringen under 1923 års första hälft.»

Departements-
chefen.

Enligt statsrådsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1922 har chefen för finansdepartementet yttrat, bland annat, följande:

»Omsättningsskatten och utskänkningsskatten å rusdrycker utgår enligt nu gällande bestämmelser intill utgången av år 1922. Jag anser emellertid, att denna skatt bör utgå jämväl under första halvåret 1923, och torde i sinom tid få framlägga förslag till proposition i ämnet. Härvid har jag — — — — — för avsikt att förorda viss höjning av skattesatserna i syfte att uppväga den minskning i inkomsten från aktiebolaget vin- och spritcentralen, som kan komma att följa av den omläggning av partihandeln med rusdrycker, vartill förslag framlagts av särskilda sakkunniga. Jag är ej beredd att nu taga ställning till sistnämnda fråga men har för avsikt att inom den närmaste tiden underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning. För närvarande vill jag fördenskull allenast förorda en höjning av riksräkenskapsverkets beräkning av inkomsten av omsättningsskatten med 5 miljoner kronor till 35 miljoner kronor. Då ifrågavarande höjning i skattesatserna är avsedd att träda i kraft den 1 juli 1922, är enahanda ökning av inkomsten av omsättningsskatten under samma år att förvänta.»

Statsverks-
propositionen.

Omsättningsskatt och utskänkningsskatt å spritdrycker hava i enlighet härmed i statsverkspropositionen upptagits till 35,000,000 kronor.

Prop. nr 216.

Med proposition nr 216 av den 17 mars 1922 har sedermera framlagts förslag till förordning angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker, däri föreslagits utsträckt giltighet av hittills gällande bestämmelser i ämnet, med den ändring att omsättningsskatten skulle höjas från nuvarande 50 till 65 procent av det belopp, för vilket rusdrycksförsäljningsbolagen inköpa sådana drycker.

Enligt bevillningsutskottets i betänkande nr 47 gjorda hemställan har Kungl. Maj:ts förenämnda proposition av riksdagen bifallits.

Enligt av utskottet inhämtade uppgifter har omsättningsskatt och utskänkningsskatt å spritdrycker inlevererats med:

Utskottet.

år 1921	kronor 46,345,851: 70
januari—april 1922	» 18,355,682: 20.

Det förslag till omläggning av partihandeln med spritdrycker, som chefen för finansdepartementet, på sätt ovan omnämnts, den 7 januari 1922 ställt i utsikt, har sedermera genom propositionen nr 191 framlagts men icke blivit av riksdagen bifallet. Propositionen om höjning av omsättningsskatten å spritdrycker har däremot vunnit riksdagens bifall.

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen under sålunda numera inträdd förutsättning gjorda uppskattningen, får utskottet hemställa,

att omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker måtte för första halvåret 1923 beräknas till..... kronor 35,000,000.

I Kungl. Maj:ts förslag till riksstat för första halvåret 1923 äro bevillningarna — utom postbevillningen — tillika med *mantalspenningar* och *prästerskapets till statsverket indragna tionde* uppförda under rubrikerna »A. Egentliga statsinkomster. I. Skatter.» Under förutsättning ej mindre att riksdagen godkänner bevillningsutskottets här ovan intagna förslag än även att mantalspenningar och prästerskapets tionde uppföras med av Kungl. Maj:t föreslagna belopp, respektive 100,000 och 50,000 kronor, komma inkomsttitlarna under nämnda rubrik »Skatter» i den av riksdagen beslutade riksstaten att uppföras med följande belopp:

			Kronor
A. Egentliga statsinkomster.			
I. Skatter:			
1.	Mantalspenningar	100,000	
2.	Prästerskapets till statsverket indragna tionde	50,000	
3.	Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:		
a.	Inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i> :		
α.	Skatt å inkomst och förmögenhet	8,400,000	
β.	B-skatt å aktiebolag m. fl.	100,000	8,500,000
b.	Bevillning av fast egendom samt av inkomst, <i>bevillning</i>	400,000	
c.	Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, <i>bevillning</i> . .	150,000	
d.	Stämpelmedel, <i>bevillning</i>	22,000,000	
e.	Lastpenningar, <i>bevillning</i>	250,000	31,300,000
4.	Tullar och acciser:		
a.	Tullmedel, <i>bevillning</i>	56,000,000	
b.	Sockerskatt, <i>bevillning</i>	10,000,000	
c.	Tobaksskatt, <i>bevillning</i>	16,000,000	
d.	Särskild skatt å tobak, <i>bevillning</i>	6,000,000	
e.	Brännvinstillverknings-skatt, <i>bevillning</i>	6,000,000	
f.	Rusdrycksförsäljningsmedel, <i>bevillning</i>	21,000,000	
g.	Maltskatt, <i>bevillning</i>	2,200,000	29,200,000
h.	Omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker, <i>bevillning</i>	35,000,000	152,200,000
			183,650,000

13:o.

Postmedlen.

I sin meranämnda skrivelse den 6 december 1921 har riksräkenskapsverket beträffande postmedlen återgivit en ämbetsverket från generalpoststyrelsen tillhandakommen skrivelse av den 15 november 1921 med förslag till beräkning av det inkomstöverskott av postverkets rörelse, som borde upptagas i riksstaten för första halvåret 1923. I nämnda skrivelse hade generalpoststyrelsen framlagt en beräkning rörande postverkets driftresultat för såväl år 1922 som år 1923 och därvid uppskattat det överskott, postverket antoges komma att lämna under vart och ett av nämnda år under förutsättning att nu gällande postavgifter bibehölls oförändrade, till 8 miljoner kronor.

Riksräken-
skapsverket.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet för finansärenden den 7 januari 1922 har departementschefen härom anfört, bland annat, följande: *Departements-
chefen.*

»Vad — — *postverket* beträffar, hänför sig det inkomstbelopp, som bör uppföras å övergångsbudgeten, till driftöverskottet för år 1922, vilket i sin helhet inlevereras först under förra hälften av år 1923. Med hänsyn till den sänkning i levnadskostnaderna, varmed man numera synes kunna räkna för år 1922, skulle det kunna ifrågasättas att höja det av generalpoststyrelsen och riksräkenskapsverket beräknade överskottet, 8 miljoner kronor, med beloppet för minskningen i dyrtidstillägget. På grund av den osäkerhet, som alltid måste vidlåda beräkningar av ifrågavarande slag, anser jag emellertid, att någon höjning i överskottet av nu nämnda anledning ej bör beräknas.»

Postmedlen hava sålunda i statsverkspropositionen upptagits till 8,000,000 kronor. *Statsverkspro-
positionen.*

Genom proposition nr 143 av den 10 mars 1922 har Kungl. Maj:t framlagt förslag angående vissa inrikes postavgifter, i huvudsak avseende utsträckt giltighet av gällande förhöjda postavgifter till utgången av år 1923, med undantag av inrikes brevportot och i samband därmed portot för korsband, innehållande affärshandling, för vilka viss nedsättning föreslagits från och med den 1 oktober 1922. *Prop. nr 143.*

Till det vid nämnda proposition fogade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen återgivit en av generalpoststyrelsen i skrivelse *Bihang till riksdagens protokoll 1922. 7 saml. 50 häft. (Nr 58.)*

den 27 februari 1922 med förslag i fråga om postavgifternas belopp framlagd reviderad beräkning av postverkets ekonomiska driftresultat för åren 1922 och 1923. I denna förnyade beräkning uppskattade generalpoststyrelsen postverkets driftöverskott, under förutsättning att då gällande portosatser bibehölls oförändrade, till 11.5 miljoner kronor för vartdera av nämnda år. De i propositionen föreslagna portonedsättningarna jämte en mot sänkningen av det inrikes brevportot svarande nedsättning av det internationella brev- och brevkortsportot beräknades medföra en inkomstminskning av omkring 10,500,000 kronor per år.

Under det att generalpoststyrelsen föreslagit, att de lägre postavgifterna skulle tillämpas från och med den 1 juli 1922 samt därvid uppskattat driftöverskottet för år 1922 till 6.25 miljoner kronor, har Kungl. Maj:t i ovan nämnda proposition nr 143 föreslagit och riksdagen sedermera beslutat, att de sänkta portosatserna skulle träda i tillämpning först den 1 oktober 1922. Vid motiverandet av berörda avvikelser från vad generalpoststyrelsen föreslagit har chefen för kommunikationsdepartementet erinrat, att i riksstaten för första halvåret 1923 såsom inkomst av postverket upptagits 8 miljoner kronor, samt vidare anført, att med hänsyn till svårigheten att erhålla de nödvändiga statsinkomsterna under nämnda halvår det syntes nödvändigt, att det beräknade överskottet komme statsverket till godo. Departementschefen har sålunda ansett de av Kungl. Maj:t i propositionen nr 143 föreslagna portonedsättningarna icke böra föranleda någon nedsättning av det i förslaget till riksstat för övergångsstaten upptagna överskottet av postverkets rörelse.

*Bevillnings-
utskottets be-
tänkande
nr 56.*

I sitt i anledning av förenämnda proposition avgivna betänkande (nr 36) tillstyrkte bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts med propositionen framlagda förslag, med, bland annat, den ändringen, att utskottet förordade återinförande av särskilt lägre lokalporto. Utskottets hemställan har numera efter gemensam omröstning bifallits av riksdagen.

*Generalpost-
styrelsen den
22 maj 1922.*

Bevillningsutskottet har i grundlagsenlig ordning gjort framställning om erhållande från generalpoststyrelsen av uppgift dels angående postverkets inkomster och utgifter under en var av månaderna januari—april 1922 dels ock angående det driftresultat, som enligt styrelsens mening postverkets rörelse kunde med ledning av numera tillgängliga uppgifter beräknas lämna under sistnämnda år.

I anledning härav har bevillningsutskottet från generalpoststyrelsen fått emottaga en den 22 maj 1922 dagtecknad skrivelse, i vilken anförts följande:

»Genom skrivelse från kungl. kommunikationsdepartementet den 19 maj 1922 har generalpoststyrelsen anbefallts att till bevillningsutskottet lämna uppgift dels angående postverkets inkomster och utgifter under en var av månaderna januari—april innevarande år, dels ock angående det driftresultat, som enligt styrelsens mening postverkets rörelse kunde med ledning av numera tillgängliga uppgifter beräknas lämna under samma år.

Med anledning härav får generalpoststyrelsen anföra följande. Till en början anser generalpoststyrelsen sig böra ytterligare understryka vad styrelsen tidigare vid avgivande av beräkningar rörande postverkets driftresultat framhållit i fråga om svårigheten att under rådande ovissa och obestämbara förhållanden verkställa fullt exakta kalkyler rörande det ekonomiska resultatet av postverkets rörelse. Med så stora tal, varom såväl inkomst- som utgiftsbeloppen numera röra sig, kan en svängning i dessa belopp åt ena eller andra sidan med endast några få procent giva ett utslag på stora summor.

För den gångna delen av år 1922 ställa sig i avrundade tal, postverkets inkomster, driftkostnader och överskott sålunda:

M å n a d	Inkomster	Driftkostnader	Överskott
Januari	6,516,000	5,001,000	1,515,000
Februari	5,079,000	3,897,000	1,182,000
Mars	6,972,000	4,623,000	2,349,000
April	7,471,000	5,210,000	2,261,000
Summa	26,038,000	18,731,000	7,307,000

Uppenbarligen skulle det vara ett alltför lättvindigt sätt att komma fram till postverkets sannolika driftöverskott för år 1922 genom att till utgångspunkt för beräkningarna taga enbart resultatet från årets fyra första månader utan att göra en ingående undersökning rörande inkomsterna och utgifterna under tiden.

Vad först *inkomsterna* vidkommer har frankoteckensuppbörden, som utgör huvudparten av desamma och på vilken fluktuationerna på det ekonomiska området göra sig mest märkbara, visat en nedgång i förhållande till nästföregående år. Enbart denna omständighet torde vara tillräcklig för att mana till synnerlig försiktighet vid kalkylerandet av frankoteckensuppbörden under återstående delen av året.

Vid bedömande av inkomsternas storlek för hela år 1922 har man jämväl att taga hänsyn till, att i inkomstsumman för första tertialet ingår ett belopp för postabonnerade tidningar, vilket är betydligt större (mer än dubbelt) än vad beräknas inflyta under hela återstoden av året. Enahanda är förhållandet med ersättningsbelopp för bestyr, som ligga utom ramen av postverkets egentliga verksamhet, ävensom, i viss mån, beträffande övriga inkomster av inrikes rörelsen (för utgivarkorsband, registrering m. m.).

Vad *driftkostnaderna* beträffar torde givetvis, med hänsyn särskilt till dyrtidsindexets avsevärda fall under den gångna delen av året, vilket varit större än generalpoststyrelsen tidigare beräknat, kunna motses en nedgång i

driftkostnaderna, medförande att postverkets överskott synes kunna beräknas till omkring 1 miljon kronor mera än vad angivits i generalpoststyrelsens skrivelse till Konungen den 27 februari 1922 i fråga om vissa inrikes postavgifter, intagen i Kungl. Maj:ts proposition nr 143. Huruvida någon ytterligare minskning av utgifterna vare sig för dyrtidstillägget eller å övriga utgiftstitlar må kunna påräknas, lärer nu icke kunna avgöras. Generalpoststyrelsen kommer dock givetvis hädanefter såsom hittills att inrikta sin strävan på att åstadkomma de besparingar, som må befinnas möjliga och skäligen.

I fråga om utgifterna för den återstående delen av året får man icke heller bortse ifrån, att åtskilliga utgiftstitlar, såsom exempelvis titlarna arvoden vid poststationer, postföring å landsväg jämte lokala transporter (i vad utgifterna röra avlöningarna till lantbrevbärare och lådbrevbärare) och avsättning till förnyelsefond, torde komma att i fortsättningen av året belastas med proportionsvis högre belopp än som fallit å första tertialet.

Under återopande av vad ovan anförts får generalpoststyrelsen meddela, att förhållandena under årets fyra första månader icke giva generalpoststyrelsen anledning att för sin del frångå den i förenämnda skrivelsen den 27 februari 1922 gjorda beräkningen i fråga om överskottsbeloppet för år 1922 i annan mån än att, med hänsyn till dyrtidsindexets fall, överskottet, vid bibehållande till årets slut av nu gällande posttaxor, uppskattas till 12.5 miljoner kronor.»

Utskottet.

Då chefen för kommunikationsdepartementet, på sätt ovan framhållits, vid framläggandet av propositionen nr 143 vidhöll den i förslaget till riksstat för första halvåret 1923 verkställda beräkningen av postverkets driftöverskott för 1922, 8 miljoner kronor, hade departementschefen att stödja sig på generalpoststyrelsens, under förutsättning att de nu gällande posttaxorna bibehölles oförändrade till årets slut, gjorda uppskattning av berörda överskott till 11.5 miljoner kronor ävensom på de siffror, vilka lågo till grund för sistnämnda uppskattning.

Vad generalpoststyrelsen i ovan intagna skrivelse av den 22 maj 1922 anført har givit utskottet anledning att överväga, huruvida icke en högre beräkning av nämnda överskott än den föreslagna kan anses befogad. Dels har i nämnda skrivelse framhållits, att, med hänsyn till dyrtidsindexets avsevärda fall under den gångna delen av året en nedgång i driftkostnaderna kunde motses. Dels utvisa de i skrivelsen meddelade siffrorna beträffande driftresultatet under innevarande års fyra första månader ett överskott å icke mindre än 7.3 miljoner kronor. I fråga härom har generalpoststyrelsen framhållit vissa omständigheter, som enligt styrelsens uppfattning borde föranleda, att berörda siffror icke enbart toges till utgångspunkt för beräkningen av postverkets sannolika överskott för år 1922. Då generalpoststyrelsen därefter förklarar sig uppskatta berörda överskott till 12.5 miljoner kronor, har styrelsen till stöd för den sålunda gjorda höjningen av det förut beräknade beloppet

med 1 miljon kronor uteslutande åberopat dyrtidsindexets fall. Styrelsen synes således icke hava tagit någon hänsyn till ovanberörda siffror för årets fyra första månader.

Bevillningsutskottet har ansett, att, även med behörigt beaktande av de synpunkter, som generalpoststyrelsen framhållit beträffande bedömandet av ifrågavarande siffror, desamma giva stöd för en uppskattning av överskottet till högre belopp än det av generalpoststyrelsen angivna.

Å andra sidan bör uppenbarligen beaktas riksdagens beslut om återinförande av lokalporto. Den sänkning av portosatserna för lokalbrev, som nämnda beslut innebär, beräknas, enligt av generalpoststyrelsen meddelade siffror, föranleda en inkomstminskning för år av 885,000 kronor, varvid hänsyn emellertid icke tagits till den ökning av antalet lokalbrev, portosänkningen kan, på sätt utskottet i sitt betänkande nr 36 framhållit, antagas medföra.

Med beaktande av de olika förhållanden, utskottet härmed berört, har utskottet ansett sig kunna förorda, att överskottet av postverkets rörelse under innevarande år uppskattas till 9 miljoner kronor.

Utskottet hemställer följaktligen,

att överskott från postverket måtte i riksstaten
för första halvåret 1923 beräknas
till kronor 9,000,000.

Stockholm den 3 juni 1922.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING

Närvarande: herrar Röing, friherre Fleming, Wohlin, Johansson i Kullerstå, Lithander, Johansson i Kälkebo, Olsson i Ramsta, Alexis Björkman, Leander, Uddenberg i Karlskoga, Winkler, Brännström och Pettersson i Hällbacken.

Reservation

av herr *Wohlin*.